

RECENZE KNIHY

VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE. PRŮVODCE PRO RODIČE A DALŠÍ ZÁJEMCE O TUTO PROBLEMATIKU

Ilona Bytešnicková¹

Ilona Bytešnicková

Recenzovaná publikace M. Doležalové a M. Chotěborové je zajisté značným počinem přispívajícím k informovanosti o problematice vývojové dysfázie. Jak samy autorky poukazují, poměrně velké množství rodičů nemá jasno o tom, co se všechno pod pojmem vývojová dysfázie skrývá. V tomto směru je třeba ocenit iniciativu autorek publikace o zpřístupnění základních informací pro veřejnost. Současně autorky popisují, že zaměření textu také předpokládá jeho široké využití dalšími zainteresovanými osobami – dětskými lékaři, pedagogickými pracovníky, psychology apod. V tomto ohledu bych doporučila oddělit text, jenž je určen pro rodiče dětí, kteří hledají prvotní pomoc v počátcích zjištění vývojové dysfázie či v průběhu intervence, a text pro odborníky z řad praktických lékařů pro děti a dorost a dalších, poněvadž některé informace pro odborníky by mohly být poněkud zavádějící.

Recenzovaná publikace sestává z devíti kapitol, které na sebe v logickém sledu navazují. V kapitole první nazvané *Příběhy, které napsal sám život* jsou uvedeny autentické příběhy dvou dětí s vývojovou dysfázií. Z pozice recenzenta kvituji zařazení těchto příběhů rodin dětí s vývojovou dysfázií v úvodu celého textu. Autorkám se takto podařilo celý text do určité míry „zlidštit“ a přenést zkušenosti z běžného života rodin dětí s vývojovou dysfázií do publikace, jejímž cílem je nalézt odpovědi na zásadní otázky rodičů, kteří se s problematikou vývojové dysfázie u svého dítěte každodenně potýkají. Kapitola druhá přináší základní informace o problematice vývojové dysfázie, autorky se v této části textu snažily pravděpodobně o co největší zjednodušení vzhledem k tomu, že text by měl být primárně určen pro rodiče dětí s vývojovou dysfázií. V kapitole třetí je předložen zevrubný popis toho, jak probíhá intervence u dítěte s vývojovou dysfázií

a na jaké odborníky se mohou rodiče obrátit. Opět se jedná o velmi zjednodušený text, který můžeme chápat pouze jako počáteční vodítko pro rodiče. Je však velmi diskutabilní, zda by text tohoto charakteru měl být určen i dalším zainteresovaným odborníkům, např. lékařům. V tomto kontextu si dovoluji upozornit i na část textu, v němž je řešena otázka, na koho se obrátit při podezření na vývojovou dysfázií. Autorky zde popisují, že „poruchu řeči by měl v první řadě zachytit pediatr (většinou na tříleté preventivní prohlídce)“. Dané informace nejsou v souladu se současným stavem poznání. Snahou všech zainteresovaných odborníků by mělo být podchytit dítě s opožděním ve vývoji komunikační schopnosti co nejdříve (rozhodně tedy ne až na tříleté preventivní prohlídce), s dítětem pracovat již od raného věku prostřednictvím efektivních komunikačních strategií a postupně zpřesňovat diagnózu. Podchycení dítěte až na tříleté preventivní prohlídce by v současné době nemělo být standardem.

V kapitole čtvrté se odráží projevy vývojové dysfázie v průběhu vývoje dítěte. Autorky se zde opět velmi zjednodušeně vyjadřují například k problematice raného věku. Ve třetí části této subkapitoly nazvané *Příznaky v sociální a poznávací oblasti* bych ocenila větší zaměření právě na ty problémy, s nimiž se rodiče dětí s vývojovou dysfázií potýkají. Příznačné v tom může být přirovnání ke skutečnosti, s nimiž se setkávaly děti, o nichž autorky referovaly na úvod v kapitole *Příběhy, které napsal sám život*. Zde bych doporučovala čerpat jak z vlastní praxe, tak i ze závěrů studií, které se zabývaly problematikou dopadu narušené komunikační schopnosti na vstevnické vztahy (např. Everitt, Hannaford a Conti-Ramsden, 2013 a další.)

V kapitole páté, nazvané *Tipy a rady*, je ambicí autorek podat základní přehled

¹ Doc. PhDr. Ilona Bytešnicková, Ph.D., Katedra speciální a inkluzivní pedagogiky, Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, Poříčí 9, 603 00 Brno, Česká republika.
E-mail: ilona.bytesnickova@email.cz.

možností stimulace jednotlivých oblastí vývoje dítěte. Oceňuji zařazení této kapitoly a návrhy jednotlivých aktivit, nicméně by zde bylo vhodné uvést informace do hlubšího kontextu. Jsou zde uvedeny jednotné informace bez užšího zaměření na jednotlivé vývojové úrovně dítěte s vývojovou dysfázií.

Kapitola šestá je obsahově zaměřena na dítě s vývojovou dysfázií v mateřské škole, zde by bylo opět vhodné větší zařazení sociálních a emocionálních aspektů vývojové dysfázie u dítěte předškolního

věku. Obsahem sedmé kapitoly je dítě s vývojovou dysfázií v základní škole. Autorky se zde snažily popsat proces vstupu dítěte s vývojovou dysfázií a vysvětlit specifika v rámci vzdělávacího procesu směrem k dítěti s vývojovou dysfázií.

V předposlední kapitole nazvané *Další oblasti a tipy* autorky předkládají různé tipy na pomůcky a další vyzkoušené materiály ve vlastní praxi.

Závěrem však autorkám nelze odepřít snahu o vytvoření materiálu pojednávajícího o problematice vývojové dysfázie,

především ve vztahu k rodičům. To považuji za významný čin, zpracování daného materiálu oceňuji – i přes poznatky mnou vyjádřené, či výstižněji řečeno postřehy ke zpracovanému tématu. Vydanou publikaci považuji v rovině teoretické i praktické za zdařilý materiál, především však ve směru k rodičům. Pro odbornou veřejnost – například praktické lékaře pro děti a dorost a další – by bylo potřeba zpracovat podrobnější materiál.

Literatura

DOLEŽALOVÁ, M., CHOTĚBOROVÁ, M., 2021. *Vývojová dysfázie: průvodce pro rodiče a další zájemce o tuto problematiku*. Praha: Pasparta. ISBN 978-80-88429-11-1.

EVERITT, A., HANNAFORD, P., CONTI-RAMSDEN, G., 2013. Markers for persistent specific expressive language delay in 3–4-year-olds. *International Journal of Language & Communication Disorders*, **48**(5), s. 534-553. DOI:10.1111/1460-6984.12028.